

LUNDS
UNIVERSITET

Socialdemokratiska valsuccéer - finns de och vad förklarar dem?

En kvantitativ studie om kommunala succéer för Socialdemokratiska Arbetarepartiet valen 2006-2018

ABSTRACT

This paper aims to explore if theory from the literature on Social Democratic parties can account plausibly for relatively better election results of the Swedish Social Democrats (SAP). With the use of multiple OLS regression it explores whether expansion of municipal labor decommodifying programs lead to more favorable municipal election results for SAP. Labor decommodification is measured through three different indicators and separate tests are done for each respectively. 273-276 municipalities out of 290 are included and, depending on data availability, the separate indicator based tests concern the elections 2006-2018 as well as 2014-2018. The study makes some contributions to the subject of municipal data as well as literature on so-called costs of incumbency. Apart from this, some areas for further research are suggested.

Nyckelord: Socialdemokraterna, välfärdssatsningar, dekommodifiering, kommunalval, cost of incumbency.

Antal ord: 7750

1. Inledning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte och frågeställning	5
1.3 Inom- och utomvetenskaplig relevans	5
1.4 Disposition	6
2. Teori	8
2.1 - Välfärdsteori	8
2.2 - Vad är välfärdsstat? - välfärd som dekommodifiering	8
2.3 Hypoteser	9
2.4 Den hypotetiskt-deduktiva metoden	10
3. Metod, operationella definitioner och material	11
3.1 Operationaliseringar	11
3.1.1 Operationaliseringar av kontrollvariabler	12
3.2 Material	14
3.3 Urval och avgränsningar	14
3.4 Multipel regressionsanalys	15
3.5 Problem med TSCS-data	16
4. Empirisk analys	17
4.1 Multikollinearitet?	17
4.2 Regressionstabeller	18
4.2.1 Hypotes 1	19
4.2.1.1 Gynnar oppositionsrollen Socialdemokraterna?	22
4.2.2 Hypotes 2	23
4.3 Analys och diskussion av resultaten	25
4.3.1 Linjärt samband?	25
4.3.2 Reglerar redan befintlig välfärdsnivå effekten av välfärdssatsningar?	25
4.4 Diskussion och förslag för framtida forskning	26
4.5 Studiens bidrag	28
5. Sammanfattning av resultat	30
Referenser	31
Appendix	33
Kommuner som det saknas data för	33
Källor och formler för variabler (variabelvis)	34
Nedladdningslänkar	36

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Bakgrunden till denna studie är en observation av förändringen på partisystemen i åtminstone stora delar av Västeuropa de senaste decennierna. Den nya verkligheten för de tidigare dominerande socialdemokratiska partierna innebär många saker, bl.a att dessa på många håll tampas med historiskt lågt väljarstöd och följaktligen sämre valresultat i allmänna val.

Sverige är i denna trenden inget undantag. Sedan valet 1994 har trenden tydligt varit negativ där Socialdemokraterna har tappat väljarstöd i val efter val med undantag för några få år och stadigt gått neråt från ungefär 40 procents stöd 1994 till 29 procents stöd 2018 (Statistiska Centralbyrån). I en insändare från 2020 skriver en anonym skribent såhär med hänvisning till att h-n tycker att partiet prioriterar höginkomsttagare före fattigpensionärer:

“Vem i hela friden tror Ni i Socialdemokratiska partiet ska rösta på något sådant, möjligen de riktigt inbitna - men jag tror också dessa gett upp - de som inte kunde läsa ÖA utan bara NN, inte Expressen utan Aftonbladet och som aldrig kunde bära andra plastkassar än Konsums.”

(Allehanda 2019)

Det är inte uppenbart att ett enskilt citat från en insändare är representativt för socialdemokratiska sympatisörer, väljare och medlemmar i största allmänhet men det är intressant att notera att en del av befolkningen i Sverige tycker sig se att Socialdemokraterna prioriterar något de annars kritiserar borgerliga partier för.

Studerar man valresultat från kommunfullmäktige i några av de senaste valen ser man att trenden även där är lik, men bilden är något mer nyanserad än i nationella val. I valresultaten för 2018 kan man utläsa att Socialdemokraterna ökade sitt väljarstöd med mer än 5 procentenheter i nästan 10 kommuner och att variationen är stor i övrigt när det gäller förändring i valresultat. I vissa kommuner har man en mer långsam minskning.

Frågan vad som leder till valsuccéer för Socialdemokraterna är en relevant fråga som har behandlats väl i litteraturen. I nästa kapitel kommer det presenteras en välfärdsteori som bygger på premissen att ekonomisk knapphet gör att Socialdemokraters fokus på välfärd skapar populära

krav på omfördelning och leder till en stadig väljarbas åt socialdemokrater. Vad för relevans teorin har för studien kommer att bli mer tydligt.

Socialdemokraters resultat i kommunalval är därför ett högaktuellt tema inte minst för alla som har ett intresse i eller av socialdemokrati - t.ex S-politiker eller deras politiska motståndare. Det stora antalet kommuner och variationen som går att hitta i tidigare S-väljares beteenden gör det till en intressant utgångspunkt för en studie. Litteraturen om socialdemokratiska partier är stor, men i skrivande stund finns det i varje fall inte så mycket uppgifter om detta på en lokal nivå.

1.2 Syfte och frågeställning

Med hänvisning till vad som har anförts ovan ska denna studie därför söka besvara följande frågeställning:

Vad förklarar socialdemokraters framgångar lokalt i svenska kommunalval?

Denna studie ska utgå från teoribildning på området som förklarar socialdemokraters väljarstöd på nationell nivå, i syfte att utröna ifall det går att översätta också till en kommunal nivå med annorlunda omständigheter. Den ska med andra ord pröva teori med vad som brukar kallas den hypotetiskt-deduktiva metoden. Mer om detta kommer att kunna läsas om i slutet av teorikapitlet.

Förekomsten av 290 kommuner och god variation i det centrala studien berör - socialdemokraters väljarstöd - motiverar en kvantitativ studie där många fall kommer att undersökas. Metoden beskrivs mer ingående i det kapitel som behandlar metodologiska överväganden och beskriver vad metoden innebär samt hur den kommer att nyttjas.

1.3 Inom- och utomvetenskaplig relevans

I delsektionen som behandlar bakgrund (1.1) har mycket av den utomvetenskapliga relevansen behandlats. Utomvetenskaplig relevans handlar om varför eller på vilket sätt något är aktuellt för aktörer utanför den akademiska världen (Teorell - Svensson 2007, s. 18). Intresset för frågan av en rad olika aktörer utanför den akademiska världen har stått som grund för val av frågeställning.

Inomvetenskaplig relevans handlar om varför frågan är relevant inom akademien (Teorell - Svensson 2007, s. 18). Gällande det valda temat är det inte bara så att det finns relativt lite forskning, det är också med hänvisning till den negativa trenden för socialdemokrater något som ter sig kontraintuitivt att vissa lokalavdelningar inom partiet lyckas öka sina väljargrupper eller

hålla dem mer intakta. Metodlitteraturen framhåller sökandet efter kontraintuitiva och utforskade företeelser som en av de punkter som kan motivera en forskningsfråga (Esaiasson m.fl 2012, s. 32, 33).

Det finns generell teori som berör socialdemokratiska partier, men det är inte helt självklart att den är lika plausibel för både nationell och subnationell nivå. På specifikt kommunal nivå i Sverige är det fullt tänkbart att väljarbeteende påverkas mest av personfaktorer. En annan hypotes är att folk är okunniga i allmänhet om kommunpolitik och helt enkelt bara röstar i kommunfullmäktige såsom de röstar till riksdagen. Det måste inte vara plausibla hypoteser, men det visar åtminstone att det kan finnas olika drivkrafter och förutsättningar för väljare att bete sig på olika sätt beroende på typen av val. Att pröva om teorin stämmer genom att undersöka svenska kommuner bidrar inte bara till antingen ett stärkande eller försvagande av teorin i sig. Visar det sig att teorin som tidigare har testats för socialdemokrater på nationell nivå också stämmer om man undersöker t.ex svenska kommuner, förändras bilden av teorin med hänseende till dess generalitet. Att översätta teori till kommunala termer och få liknande resultat som tidigare forskning kan påvisa att åtminstone vissa faktorer som spelar roll för väljare är samma i såväl nationella som subnationella val.

Med hänvisning till ovanstående finns det aktualitet för den statsvetenskapliga forskningsvärlden för frågan om vad som förklarar bättre valresultat för socialdemokrater lokalt. Att utgå från teoribildning söker uppnå idealet om kumulativitet - kontakt med tidigare forskning på ämnet (Teorell - Svensson 2007, s. 18), samtidigt som tillämpning av teorin i en helt ny kontext kan bidra med något nytt till forskningen.

1.4 Disposition

Efter denna inledande del kommer studien att gå igenom vad teorin som står till grund för undersökningen ser som central förklaringsvariabel för socialdemokratisk succé, hur den definierar centrala begrepp i teorin och under vilka omständigheter den gäller. Utifrån teorin formuleras sedan två hypoteser som studien ämnar att sätta på prov. Till sist beskrivs den s.k hypotetiskt-deduktiva metoden.

I sektion 3 kommer det att redogöras för hur de olika variablerna som tros spela en roll mäts, med andra ord redogörs *operationaliseringarna*. Samhällsvetenskaper tenderar att studera abstrakta, icke direkt-mätbara samhällsliga koncept och därför är det av stor vikt att en forskare inom samhällsvetenskap tänker ut hur konceptet indirekt ska mätas och argumenterar för varför dennes sätt är plausibelt i jämförelse med andra tänkbara sätt. Det är definitionen på en operationalisering - att göra sina koncept mätbara (Teorell - Svensson 2007, s. 39). Det finns

många exempel i samhällsvetenskaplig forskning på operationaliseringar som är behäftade med problem (Teorell - Svensson 2007, s. 39, 55-56), av anledningen att man just mäter icke direkt mätbara och förhållandevis abstrakta företeelser. Värdet av en operationalisering hänger på hur stor överskattning eller underskattning ens operationella definition av ett koncept leder till när man mäter i form av s.k systematiskt mätfel (Teorell - Svensson 2007, s. 55), varför operationaliseringar kräver väl underbyggda motiveringar.

Det redogörs därefter kortfattat var uppgifterna som ligger till grund för det empiriska materialet i huvudsak hämtas från.

Till sist går det igenom vilka metodologiska vägval som görs samt vilka problem den kvantitativa ansatsen som väljs är behäftad med och förslagsvis hur dessa kan lösas.

I sektion 4 presenteras och analyseras resultatet och frågan huruvida någon av hypoteserna är plausibla besvaras. Spelar de centrala variablerna en roll, även under kontroll för s.k *kontrollvariabler* och under vilka omständigheter spelar de en roll (*interaktionsvariabler* också beaktat)? Förslag på framtida forskning ges därefter.

I sektion 5 beskrivs resultatet av studien i sammanfattande ordalag så att den som inte har läst hela studien kan förstå ungefär vad den har kommit fram till.

2. Teori

2.1 - Välfärdsteori

Loxbo m.fl bygger på befintlig teoribildning i en studie som handlar om det generella sambandet mellan sakpolitisk inriktning och väljarstöd för socialdemokrater. Genom en studie från 2019 på 16 olika länder sätter de teorin på prov. Nedan följer en beskrivning av teorin.

Teorin menar att socialdemokrater har ett speciellt förtroende i välfärdsfrågor. Vad Loxbo m.fl kallar för "issue ownership" präglar välfärdsområdet för socialdemokratiska partier eftersom de var först ut och de största förespråkarna för välfärdsexpansion och därav lyckades tillskansa sig ett högt förtroende i de frågorna (Loxbo et. al 2019, s. 2). "Välfärdsexpansion" är en term direktöversatt från engelska och härnäst kommer denna kallas för "välfärdssatsningar".

Esping-Andersen förutspår att väljare som uppfattar välfärdssatsningar som en viktig fråga konsekvent kommer att stödja socialdemokratiska partier och att en långsiktig lojalitet skapas (Loxbo et. al 2019, s. 2). Det finns vissa studier som pekar på att sådana väljare både under epoken då välfärdsstaterna först tillkom men också sedan globaliseringen tog fart i världen, konsekvent har röstat socialdemokratiskt (Loxbo et. al 2019, s. 2).

I kontrast till detta finns det teoribildning som skiljer sig något men utgörs av samma grund - välfärdssatsningar gynnar socialdemokrater - men bilden är något mer nyanserad. Inglehart menar att relationen mellan välfärdssatsningar och vinst av väljare för socialdemokratiska partier karakteriseras av minskande marginalnytta. Rent konkret innebär det att när ekonomisk knapphet och ojämlikhet råder i ett samhälle, har massorna ett intresse av att välfärden blir mer generös. När sedan ett samhälle uppnår en viss nivå av jämlikhet och välstånd för stora delar av befolkningen, tros de positiva effekterna av att göra välfärdsstaten mer generös avta (Loxbo et. al 2019, 3).

2.2 - Vad är välfärdsstat? - välfärd som dekommodifiering

Studien från 2019 som Loxbo m.fl genomförde riktar in sig på den aspekt i välfärd som handlar om att skydda arbetare från arbetsmarknadens baksidor. Implicit tycks forskarna rikta in sig på den beståndsdel i välfärd som har i uppgift att fånga:

“...the degree to which the welfare-state buffers individuals from short-term wage dependence, which is at the heart of social democratic reformism” (Loxbo et. al 2019, s. 4).

De riktar in sig på en operationell definition i form av indexet Comparative Welfare Entitlements Dataset (Loxbo et.al 2019, s. 4). Indexet består i sin tur av tre huvudområden med ett flertal olika indikatorer: arbetslöshetsersättning, sjukersättning och pension (Comparative Welfare Entitlements Dataset, 2020).

Denna studie kommer i avgränsningssyften och för att behålla likhet med tidigare forskning också arbeta med en närliggande definition av “välfärdsstat” (men eftersom fokuset ligger på kommuner, kanske snarare en term som “välfärdsapparat” är mindre förvirrande). Likheten bibehålls eftersom man ska komma ihåg att det nya med denna studien är att den arbetar i en ny kontext, läs subnationell nivå, eller specifikt kommunalsvensk nivå.

Således är definitionen av välfärd som denna studie kommer att nyttja sig av de transfereringar och satsningar i välfärdssystemet som syftar till att antingen göra folk mer anställningsbara eller också att understödja dem i svåra perioder av arbetslöshet. Arbetsvillkor är heller inte en irrelevant aspekt eftersom svenska kommuner är stora arbetsgivare. Hur mycket arbetstid som garanteras beroende på vilken anställningsform man har illustrerar olika grader av det som Loxbo kallar för “short-term wage dependence”. Med tanke på hur tidigare forskning definierar konceptet välfärd är det svårt att argumentera för att t.ex timanställningar inte utgör åtminstone en relativt sett högre grad av just kortsiktigt beroende av arbetsgivare.

Svenska kommuner ansvarar inte för arbetslöshetsersättning, sjukersättning och pension men det går att hitta arbetsmarknadsåtgärder och olika former av transfereringar som just fångar upp vad som argumenterbart är dekommodifiering av potentiell arbetskraft. Mer om hur detta konkret kommer att definieras operationellt går att utläsa i metoddelen.

2.3 Hypoteser

Med hänvisning till vad som har anförts i delkapitlet som beskriver välfärdsteori följer några hypoteser. Hypoteserna som studien ämnar att prova är följande:

H1 - Välfärdssatsningar gynnar socialdemokrater på kommunal nivå.

H2 - Välfärdssatsningar gynnar socialdemokrater på kommunal nivå upp till en viss nivå av redan befintlig välfärd - efteråt avtar marginalnyttan av välfärdssatsningar.

Hypotes 1 kommer att prövas som ett linjärt förhållande mellan satsningar och valresultat eftersom ett antagande om att större satsningar på områden skulle leda till exponentiellt högre valresultat för Socialdemokraterna bedöms som osannolikt.

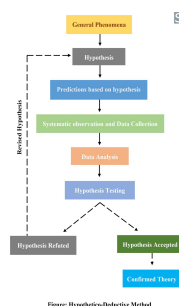
Den uppmärksamme noterar att Loxbo undersökte en till hypotes, nämligen vad som händer när socialdemokrater genomför ideologiska högersvingar och hur detta interagerar med välfärdsutveckling (Loxbo et.al 2019, s. 3). Resultaten pekade på att högersvingar missgynnade socialdemokrater i kontexter där välfärden var mer outvecklad/mindre generös, medan det inte hade effekt eller t.om gynnade socialdemokrater i kontexter där välfärden redan är generös. Medveten om att högersving inte nödvändigtvis behöver vara liktydigt med nedskärning i välfärden, gör bristen i ideologisk data på lokal nivå att studien måste avgränsa sig till att studera endast ifall välfärdssatsningar gynnar socialdemokrater och ifall det är ett konkavt, avtagande samband snarare än konstant. Studien kan inte ta hänsyn till rollen högersvingar potentiellt kan spela.

Nedan följer en beskrivning av vad den hypotetiskt-deduktiva metoden rent konkret innebär.

2.4 Den hypotetiskt-deduktiva metoden

Den hypotetiskt-deduktiva metoden innebär kortfattat att en forskare utgår ifrån en generell teoribildning om hur och varför företeelser i världen fungerar på ett visst sätt. I detta fall är det välfärdsteori som beskriver hur socialdemokratiska partier generellt får röster. Nästa steg i processen är att genom s.k deduktivt tänkande föreställa sig några konkreta hypoteser som logiskt följer ur teorin man har som utgångspunkt. I det förra kapitlet är ett konkret exempel på detta steg de presenterade två hypoteserna som denna studien ämnar att pröva. Det ska för detta konkreta exempel nämnas att hypoteserna har liknande formuleringar som hypoteserna i Loxbos studie, så de uppställda hypoteserna är inte formulerade utan eftertanke. Utifrån datan man lyckas samla in avgör man till sist ifall hypoteserna kan bekräftas eller förkastas, vilket stärker eller försvagar teorin. Sådär kan den hypotetiskt-deduktiva metoden sammanfattas kortfattat (Teorell - Svensson 2007, s. 50).

Den hypotetiskt-deduktiva metodens företag kan grafiskt åskådliggöras så här:

(Study Deeper 2020)

3. Metod, operationella definitioner och material

3.1 Operationaliseringar

Operationaliseringar innebär i samhällsvetenskap att man översätter sina koncept till empiriskt mätbara storheter. Nedan följer operationella definitioner på en rad olika variabler som kommer att mätas i denna studien och motivering för varför de är plausibla sätt att mäta.

Teorin som står till grund handlar om socialdemokraternas väljarstöd. I ljuset av den generella nedåtgående trenden för socialdemokrati i stora delar av världen kommer det att nyttjas en annorlunda operationalisering än Loxbo m.fl som tittar på absoluta valresultat över en mycket lång tid. För att studien ämnar att fånga "succé" - att man kringgår socialdemokratisk generell nedgång - kommer den beroende variabeln att operationaliseras som förändring i väljarstöd till kommunfullmäktige i relation till väljarstödet valet före, uttryckt i procentenheter (eftersom procent missgynnar större partier mer i termer av parlamentariskt inflytande). Succé blir då ett relativt begrepp. Att färre väljare lämnar Socialdemokraterna eller att partiet på kommunal nivå t.o.m lyckas öka sitt väljarstöd ses som succé. Vad som kommer att prövas är huruvida välfärdssatsning kan förutspå ett högre värde på den beroende variabeln. Blir det för en enhets ökning i graden av arbetsdekommodifiering också en mer intakt eller t.o.m en större väljargrupp i valet till kommunfullmäktige?

Arbetsdekommodifiering kommer att definieras genom i huvudsak tre alternativa variabler som ska stå till grund för tre regressionsanalyser. Dessa är: **ekonomiskt bistånd kostnad/inv**, **gymnasial vuxenutbildning kostnad/inv** och **andelen kommunanställda som är tillsvidareanställda**.

Varför försörjningsstöd av denna studien betraktas som relevant är för att det utgör ett slags golv för nivå på levnadsstandard och vetskapen att man inte behöver bli exploaterad av illegal arbetsgivare eller jobba för företag man betraktar som mindre seriösa för att endast kunna införskaffa grundläggande nödvändigheter är på ett sätt dekommodifierande. Det av kommuner utbetalda försörjningsstödet rimmar väl med socialdemokratisk välfärds ambition att dämpa kortsiktigt beroende av lönearbete.

Varför gymnasial vuxenutbildning har valts ut är för att det är en kommunal åtgärd som syftar till att göra medborgare mer anställningsbara. Med utgångspunkt i att det inte är lätt att hitta arbete utan en viss nivå av utbildning fångar mätning av denna typ av åtgärd aktiv

arbetsmarknadspolitik - aktiv genom att den söker höja utbildningsnivån hos dem medborgare som står längre från arbetsmarknaden baserat på sina meriter.

Svenska kommuner är stora arbetsgivare får det inte glömmas. Motivering till att ha det tredje måttet med finns att läsa i delavsnitt (2.2) som berör definitionen på välfärd som arbetsdekommodifiering. Det handlar kort om att fasta, tryggare anställningar kan säga något om hur en kommun ser på löntagare.

Satsningar (i "välfärd" eller arbetsdekommodifiering) kommer ses som en procentuell ökning från mandatperiodens början i dessa tre alternativa sätt att mäta arbetsdekommodifiering. *Nedskärningar* innebär det motsatta. Eftersom operationaliseringarna av X- och Y-variablerna är i förändrings/deltatermer kan det emellertid uppfattas som förvirrande att kalla t.ex en nedskärning på -1% för "satsning" i jämförelse med en nedskärning på -5% men det är exempel på en mer fördelaktig välfärdsutveckling!

När det kommer till de två kostnadsposterna måste man ta hänsyn till bl.a inflation, förändringen i invånarantal (eftersom de är uttryckta i kronor per invånare) samt förändringen i antal personer som nyttjar programmen - t.ex elever och bidragsreceptier - varför dessa faktorer kommer att tas i beaktning så att man fångar upp huruvida det har skurits ned eller satsats på ett visst område. Se appendix för formler!

Ifall kommun-året som undersöks skrivs k n så kommer studien att titta på förändring i välfärdsnivå i kommunen (k) från år $n-4$ upp till år $n-1$. För valet 2018 studeras välfärdsförändringen 2014-2017 för att exemplifiera. Anledningen till det är undvika att inkludera delar av år n där ett eventuellt maktskifte har skett och på så vis förvanska vad styret har åstadkommit. Denna design försäkras om att tidsordningen är sådan att välfärdssatsningar eller nedskärningar föregår processen där väljarkåren år n röstar.

Se det i slutet bifogade appendixet för alla källor där variabeldatan är hämtad ifrån (Kolada - SCB - SKR - Svenskt Näringsliv 2020).

3.1.1 Operationaliseringar av kontrollvariabler

Loxbo nyttjar sig av fyra kontrollvariabler i sin studie: "*Impact of cabinet composition*", *effektivt antal partier*, *politisk polarisering*, *ekonomisk avreglering* (Loxbo et.al 2019, s. 5).

Smith's index står i Loxbos studie som grund för effekten som kabinetsammansättning har (Loxbo et.al 2019, s. 5). Översatt i kommunala termer kan det definieras på olika sätt. Studien

nyttjar sig av dummyvariabler som indikerar vilken sorts styre en kommun har. Möjliga konstellationer där S kan ingå är antingen i rena vänsterstyren eller i blocköverskridande styren och följaktligen kommer det att kontrolleras för två dummyvariabler vid namn "vänsterstyre" och "blocköverskridande styre" där värdet 0 indikerar att ett sådant styre inte styr kommunen och 1 att ett sådant styre *där Socialdemokraterna dessutom också ingår* styr kommunen. Det finns blocköverskridande styren utan Socialdemokraternas medverkan och likaså vänsterstyren, se Fagersta under mandatperioderna 2010-2014 och 2014-2018.

Effektivt antal partier är ett mått som mäter hur fragmenterat ett parlamentariskt partisystem är. Med fragmentering kan man anta att mer konkurrens medföljer och ett behov att samarbeta med andra partier. "Parlament" ska i detta fallet förstås som ett kommunfullmäktige. Det räknas ut genom att man viktar antalet partier för hur starka de är med röstandel beaktat. Formeln som kommer att nyttjas är Laakso och Taageperas formel... :

$$N = \frac{1}{\sum_{i=1}^n p_i^2}$$

(Laakso - Taagepera 1979, s. 3)

... där p representerar proportionen mandat som parti i innehar.

Ekonomisk avreglering mäter Loxbo genom att nyttja sig av värdena som Economic Freedom of The World Index tillhandahåller för olika länder (Loxbo et.al 2019, s. 5). Problemet med att översätta det till kommunala termer är att det är svårt att hitta data som kan fånga in dels graden av marknadsvänlighet i en kommun på ett trovärdigt sätt, dels sträcker sig tillbaka långt i tiden. Sätt man skulle kunna göra det på är genom att bryta ut enskilda beståndsdelar i Svenskt Näringslivs sedan 2000 återkommande index som mäter företagsklimat i kommuner. Indikatorer som *kommunpolitikens attityder till företagande, tjänstemäns attityder till företagande och konkurrens från kommunen* låter konceptuellt nära till ekonomisk avreglering. Ett alternativt sätt att mäta detta på går ut på att använda sig av andel externt inköpta välfärdstjänster i form av utbildning och vård, som proxyindikatorer. Ju högre andel privata aktörer i en kommun, desto marknadsvänligare kan man enligt viss logik anta att kommunen är. I denna studien kommer Svenskt Näringslivs data att nyttjas och den representerar poäng baserade på enkäter med företagare. Logiken är att ju högre poäng en kommun får, desto högre rankar den på indikatorn vilket i relevans till studien innebär *högre grad av ekonomisk avreglering*.

Politisk polarisering går på kommunal nivå inte att mäta av den enkla anledningen att det inte finns data på ideologiska positioner på kommunal nivå. Denna kontrollvariabel, med medvetenhet om att resultatet kan komma att förvanskas, kommer av praktiska skäl att uteslutas.

Se det i slutet bifogade appendixet för alla källor där variabeldatan är hämtad ifrån (Kolada - SCB - SKR - Svenskt Näringsliv 2020).

3.2 Material

Materialet som ligger till grund för de empiriska indikatorerna ovan hämtas från en rad olika källor. Data kring kommuner hämtas från databasen Kolada, Svenskt Näringsliv, Valmyndigheten och uppgifter som berör vilka partier som ingår i kommunstyren hämtas från SKR och SCB.

3.3 Urval och avgränsningar

God datatillgång på många av de uppräknade variablerna i kombination med en liten population studien söker uttala sig om aktualiserar frågan om hur ett urval skulle kunna motiveras. Vilken populationen undersökningen rör framgår tydligt: svenska kommuner som i skrivande stund är 290 till antal. Den goda tillgången på data över rum kan inte anses motivera något delurval, som innebär att man undersöker ett stickprov ur hela populationen.

Val av analysenheter bör också grunda sig i praktiska möjligheter. Den praktiskt mest utmanande biten är att sammanställa all relevant data. På databasen Kolada kan man hitta de två kostnadsbaserade oberoende variablerna som var olika operationaliseringar av dekommodifiering ända tillbaka till 1998. Eftersom det tidigare har etablerats att vissa faktorer är relevanta att kontrollera för, såsom antal användare av ett visst kommunalt program, så måste satsningar på gymnasial vuxenutbildning avgränsas till valen 2014-2018 eftersom tillgång på uppgifter om antal elever före 2010 fattas. I likhet med detta kan man hitta uppgifter om andelarna kommunalt tillsvidareanställda från och med år 2009.

Eftersom uppgifter om valresultat och uppgifter om kommunstyren är viktiga för kontrollvariablerna kan man för exempelvis *effektivt antal partier* i kommunfullmäktige utgå ifrån Valmyndighetens data. Data på kommunstyren finns att hitta på SKR.

Sammantaget kommer med hänvisning till den goda tillgången på data kring kontrollvariablerna och de oberoende variablerna att resultera i att ett totalurval blir utgångspunkten. Totalurval klassas som ett av de bästa sätten att välja analysenheter på med hänseende till möjlighet att

generalisera (Esaiasson m.fl 2017, s. 171). Varför det är en utgångspunkt och inte per definition ett totalurval är för att ett antal kommuner kommer att exkluderas antingen för att det saknas data på dem, oklar statistik i vissa fall medför kodningssvårigheter eller som i fallet Knivsta där kommunen bildades så sent som 2003. Anledningen varför de nämnda faktorerna är relevanta är för att studiet av välfärdssatsningar inför ett val förutsätter att man studerar föregående mandatperiod vilket omöjliggörs om inte tillräckligt data finns, datan är svårtolkad eller kommuner i fråga inte ens har existerat länge.

Sammantaget kommer antalet exkluderade kommuner aldrig vara fler än **17** vilket gör att urvalet spatiellt sett kommer nära ett totalurval. Det kan utgöra ett statistiskt problem endast om de exkluderade kommunerna kan antas skilja sig systematiskt från resten av kommunerna vad gäller välfärdspolitik och förutsättningar för socialdemokrater. För en lista över vilka kommuner som inte har ingått i respektive analys rekommenderas att man studerar appendixet som tillhandahålls i slutet av studien.

Med utgångspunkt i hur långt tillbaka god tillgång på data finns både vad gäller oberoende, kontrollvariabler samt justeringsvariabler kommer fyra svenska val sedan millenieskiftet att utgöra den tidsmässiga avgränsningen. Regressionstabellerna som avser ekonomiskt bistånd kommer att studera valen 2006-2018 medan tabellerna som rör förändring i andel tillsvidareanställda respektive resurser till komvux kommer att inkludera data för valen 2014 och 2018.

Anledningen varför undersökningen har dessa tidsmässiga avgränsningar motiveras på helt praktiska grunder. Som det går att utröna finns inte tillgång till t.ex indikatorn för andel tillsvidareanställda längre bak än till 2009. Vad gäller gymnasial vuxenutbildning så finns det data för kostnaden men det saknas data för antal elever som behöver justeras för i strävan efter att avgöra ifall nedskärning eller satsning har skett.

För att sammanfatta kommer alltså mellan 273-276 av Sveriges 290 kommuner att studeras under valen 2006-2018; eller 2014-2018 i analyserna som är fallet kring variablerna kommunal vuxenutbildning och andel tillsvidareanställda.

3.4 Multipel regressionsanalys

Multipel regressionsanalys är en kraftfull statistisk ansats som låter forskaren isolera effekten av vad man tror är den centrala förklaringsvariabeln på den beroende variabeln. Detta sker genom att man samtidigt konstanthåller värden på alternativa förklaringsvariabler som kan spela en roll för både X- och Y-variablerna (Teorell - Svensson 2007, s. 191, 193).

I följande studie kommer multipel regressionsanalys gjord med hjälp av statistikprogrammet SPSS att genomföras. Analysenheter som ligger till grund för observationerna som regressionsanalysen ska bearbeta är *kommunår* - svenska kommuner under de fyra valåren 2006, 2010, 2014 och 2018. I de analyser där flest kommuner och val ingår ger det 1092 observationer.

Datatypen som behandlar både tid och rum kallas för TSCS-data - *time-series cross sectional* data som alltså översatt till svenska innebär en kombination av tidsseriedata och tvärsnittsdata. Nedan diskuteras några problem med TSCS-data som speciellt rör datatypen.

3.5 Problem med TSCS-data

Det finns specifika problem associerade med att mäta data över tid och rum, även kallat TSCS-data. Regressioner av TSCS-data kan dels vara autoregressiva över tid, heteroskedastiska över rum, autokorrelerade över rum och inte ta hänsyn till tidsspecifika eller platsspecifika effekter (Hicks 1994, s. 172). I det här fallet kan det sistnämnda specifikt röra sig om någon lokal politisk skandal, eller makroekonomiska händelser som påverkar många kommuner samtidigt).

Ett till problem är att regressionen kan dölja någon kausal heterogenitet (Hicks 1994, s. 172) i meningen att någon interaktionseffekt påverkar förhållandet mellan den oberoende och beroende variabeln vilket visar att olika relationer kan råda baserat på kontextuella faktorer.

Det sista problemet hanterar studien genom att pröva om absolut nivå av redan befintlig välfärd reglerar effekten av satsningar på välfärden på hur det går för val i Socialdemokraterna (enl. hypotes 2).

4. Empirisk analys

Nedan följer resultaten av serien regressionsanalyser som har gjorts i datorprogrammet SPSS för att prova hypoteserna. En kollinearitetsanalys har gjorts för att avgöra ifall vissa variabler visar tecken på att de är representationer av konceptuellt lika fenomen. Först kommer denna att redovisas.

4.1 Multikollinearitet?

Kollinearitetsanalysen visar att ekonomisk avreglering operationaliserad som **tjänstemäns respektive kommunpolitikerns attityder till företagande** är högt korrelerade. Variablerna har höga korrelationer respektive höga värden på VIF samtidigt som de har låga värden på tolerans för kollinearitet. Det har utgått från tumregeln att VIF ska vara så långt från 10 som möjligt samtidigt som toleransvärdet är över 0,2 (Statistics Solutions, 2020).

Resultaten visar att variablerna kring tjänstemäns och politikerns attityder är olämpliga att ta med samtidigt eftersom de uppfyller dessa kriterier för multikollinearitet.

									Tolerans	VIF
Kommunpolitiker_om_fo retag_info	,768	,978	,069	,785	,432	,157	,024	,021	,094	10,610
Tjaenstemaen_om_foore tag_infoov	-,218	1,051	-,017	-,208	,835	,114	-,006	-,006	,106	9,475

En intressant detalj man kan notera är att variabeln för kommunal konkurrens inte visar liknande värden. För att se exakt vilka värden som denna variabeln visar kan man ladda ner SPSS-loggarna.

Relevansen av detta är att det tyder på att attityder från olika aktörer i kommunen och den faktiska *output* i form av kommunal konkurrens är olika saker. Vad detta kan bero på är inte känt och ligger utanför denna studiens syfte. Datan som är hämtad från Svenskt Näringsliv där högre värden på alla tre variabler indikerar att företagare är mer nöjda med den aspekten, har kontrollerats genom att undersöka några referenskommuner där företagare kan tänkas vara nöjda generellt utifrån hela indexet kring företagsklimat. I kommuner som Täby och Danderyd, kommuner med generellt sett bra företagsklimat, har inte variablerna som mäter attityder samt konkurrens från kommunen - relativt sett till andra kommuner - olika värden. Dessa kommuner

sticker ut som högre jämfört med andra kommuner så risken för att Svenskt Näringsliv har kodat attityder samt kommunal konkurrens olika kan uteslutas.

Nedan följer en tabell som beskriver korrelationerna mellan alla tre variablerna:

		Kommunpoliti ker_om_foore tag_info	Tjaenstemaen_om_fooreta g_infoorv	Kommunkonk urrens_infoor valet
Kommunpolitiker_om_fooretag_info	Pearson Correlation	1	,939**	,009
	Sig. (2-tailed)		,000	,755
	N	1118	1118	1118
Tjaenstemaen_om_fooretag_infoorv	Pearson Correlation	,939**	1	,029
	Sig. (2-tailed)	,000		,330
	N	1118	1118	1118
Kommunkonkurrens_infoorvalet	Pearson Correlation	,009	,029	1
	Sig. (2-tailed)	,755	,330	
	N	1118	1118	1118

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Med hänvisning till diskussionen ovan och en strävan att efterlikna Loxbos modeller så mycket som möjligt utifrån ett konceptuellt perspektiv, så kommer regressionsanalyserna härnäst att endast inkludera variabeln kring kommunal konkurrens eftersom den kan antas ligga närmare till faktisk output på avregleringsområdet än att bara titta på olika kommunala aktörers attityder. Det är inte helt känt vad som avses med "kommunpolitikens attityd", t.ex, eller vilka kommunpolitiker/byråkrater som respondenterna har avsett när de har svarat. Det kan också vara så att grupper av respondenter tycker att det politiskt-byråkratiska etablissemangets intentioner i deras kommun är positiva, men att kommunen ändå konkurrerar på ett sätt som tyder på hög grad av ekonomisk reglering eller avsaknad av avreglering. Att tycka företagande är viktigt och aktivt understödja det behöver inte med säkerhet betyda att den faktiska politiken är konsekvent marknadsliberal.

4.2 Regressionstabeller

Nedan presenteras tabellerna från de olika regressionerna variabelvis. Modell 1 är resultatet för det bivariata förhållandet mellan de olika oberoende variablerna och den beroende medan modell

2 representerar förhållandet efter kontroll för denna studiens operationalisering av Loxbos kontrollvariabler.

Efter presentationen följer analys av resultaten i (4.3). I (4.4) föreslås framtida forskning och i (4.5) sammanfattas vad studien har bidragit till.

4.2.1 Hypotes 1

Tabell 1: Effekten av satsningar på ekonomiskt bistånd på Socialdemokraternas valresultat

Variabel	Modell 1	Modell 2
Ekonomiskt bistånd	0,006 (0,003)	0,005
Effektivt antal partier i KF		0,076
S i vänsterstyre		-2,004*
S i blocköverskridande styre		-2,155*
Ekonomisk avreglering (Konkurrens från kommunen)		-0,817*
Intercept	-2,429* (0,151)	1,404
R2(adj)	0,002	0,048
N	1092	1092

* $p < 0,050$ - signifikant

Modell 1 visar på en relation mellan satsningar och valresultat som är i linje med de teoretiska förväntningarna, medan modell 2 visar samma sak men under kontroll för kontrollvariablerna. Emellertid så är inte någon av sambanden statistiskt signifikant. Det går också att utläsa att ett S-styre i kommunen samt ekonomisk avreglering mätt som (enligt företagare, rättvis) konkurrens från kommunen missgynnar S på en statistiskt signifikant nivå. Även i Loxbos modeller föreligger de förutsättningarna. Ett intressant mönster noteras och det är att Socialdemokraterna i blocköverskridande styren missgynnas något mer än i rena vänsterstyren, vilket väcker en fråga

för framtida forskning om ifall ideologisk positionering kan spela en roll för Socialdemokraterna och i så fall på vilket sätt.

Effektivt antal partier är inte statistiskt signifikant och visar tvärtemot förväntningarna på ett motsatt förhållande till valresultat för S. Det motsatta förhållandet i relation till Loxbos forskning, positivt tecken framför betavärdet istället för negativt, må bero på att valresultat är annorlunda operationaliserat i denna studien. Medan denna studien tittar på delta sedan senaste valet, tittar Loxbos studie på valresultat i absoluta termer över en mycket lång tid. Resultatet tycks i detta fallet implicera att Socialdemokraterna håller sin väljargrupp mer konstant och har större chans för att öka den ju mer fragmenterat kommunfullmäktige är i kommunen i fråga.

Tidsseriedatan är "poolad", vilket innebär att alla kommunår har tagits med på en gång i samma modell.

Tabell2: Effekten av satsningar på gymnasial vuxenutbildning på Socialdemokraternas valresultat

Variabel	Modell 1	Modell 2
Gymnasial vuxenutbildning	-0,002 (0,008)	0,000 (0,007)
Effektivt antal partier i KF		0,400
S i vänsterstyre		-3,364*
S i blocköverskridande styre		-2,389*
Ekonomisk avreglering (Konkurrens från kommunen)		-0,273
Intercept	-3,352* (0,211)	-2,091 (2,151)
R2(adj)	-0,002	0,135
N	520	520

* p < 0,050 - signifikant

Samma slutsatser gäller i stort sett här utifrån ett statistiskt signifikansperspektiv med undantag för förhållandets riktning - att det efter kontroll för variablerna inte tycks spela någon roll för Socialdemokraterna ifall kommunen satsar på gymnasial vuxenutbildning eller inte. En annan skillnad är att makt tycks missgynna Socialdemokraterna mindre när de sitter i ett blocköverskridande styre än i ett rent vänsterstyre, till skillnad från vad resultaten i tabell 1 pekade på. Den ideologiska aspekten noteras som en intressant forskningsfråga. En viktig skillnad mellan tabell 2 och tabell 1 är att tabell 2 på grund av avsaknad av data avser två val mindre vilket också ger färre analysenheter. Vad det motsatta resultatet beror på när S är vid makten i denna tabellen, att vänsterstyre är sämre för framtida valresultat än blocköverskridande, ligger utanför denna undersökningens syfte men en intressant forskningsfråga för framtiden må vara ifall det borgerliga regeringsinnehavet mellan åren 2006-2014 har lett till att väljare identifierar sig mer högerut.

Denna tabellen nyttjar sig också av poolad tidsserie.

Tabell3: Effekten av satsningar på tryggare anställningsformer från kommuner på Socialdemokraternas valresultat

Variabel	Modell 1	Modell 2
Deltat av andel tillsvidareanställda (för föregående mandatperiod)	-0,090 (0,057)	-0,075 (0,053)
Effektivt antal partier i KF		0,528*
S i vänsterstyre		-3,441*
S i blocköverskridande styre		-3,420*
Ekonomisk avreglering (Konkurrens från kommunen)		-0,260
Intercept	-3,549* (0,236)	-2,835 (2,175)
R2(adj)	0,003	0,140
N	552	552

* p < 0,050 - signifikant

I stort sett samma implikationer har denna tabellen som tabell 2. Satsningar på tryggare anställningsformer även under kontroll för kontrollvariabler tycks leda till att Socialdemokraterna missgynnas, även om förhållandet inte är statistiskt signifikant. Dessa i förhållande till teori oväntade relationer kommer att analyseras närmare i (4.3). En annan skillnad är att effektivt antal partier i detta fall uppnår statistisk signifikans och gynnar Socialdemokraterna. Att Socialdemokraterna presterar bättre i kommuner med fragmenterade parlamentariska system må implicera att risken är mindre för att tappa substantiellt när de redan är ett relativt litet parti. När de är ett större parti som är med i ett något mer dominant partisystem, riskeras det parlamentariska inflytandet i högre utsträckning.

Det går i summering av de tre tabellerna att fastslå att inflytande genom makt i styret missgynnar Socialdemokraterna, vilket utgör ett bidrag till litteraturen om så kallad cost-of-ruling-effekt i svenska kommuner (läs: Karlsson & Gilljam 2016).

Denna tabellen nyttjar sig också av poolad tidsserie.

4.2.1.1 Gynnar oppositionsrollen Socialdemokraterna?

Det är inte säkert att maktinnehav som last för Socialdemokraterna automatiskt betyder att en oppositionsroll innebär bättre valprestationer. Därför ämnar följande modeller att undersöka om vilket förhållande som gäller när Socialdemokraterna sitter i opposition.

Modell 1 redovisar resultat av det bivariata förhållandet mellan Socialdemokraterna i opposition mellan 2006-2018 och valresultat, medan modell 2 representerar samma sak men för valen 2014 och 2018.

Tabell 4: Förhållandet mellan huruvida Socialdemokraterna sitter i opposition under mandatperioden och valresultat

	Modell 1	Modell 2
Socialdemokraterna i opposition	2,095*	3,619*
Intercept	-3,301*	-4,852*
R2 (adj)	0,043	0,137
N	1092	552

* $p < 0,050$ - signifikant

Det går utifrån dessa tester att fastslå att både under en poolad tidsserie för valen 2006-2018 och 2014-2018, tycks den omvända logiska implikationen av kostnaden associerad med styre - att oppositionsroll leder till mindre tapp och mer ökning - stämma. Förhållandet mellan Socialdemokraterna i opposition under mandatperioden samt valresultat efteråt är både positivt och statistiskt signifikant.

Detta i kombination med att fragmentering gynnar Socialdemokraterna, tycks peka på att de i kontexter där konkurrensen är hög och där de dessutom har mindre inflytande, kan hålla sitt parlamentariska inflytande mer konstant och till och med kan vinna röster.

4.2.2 Hypotes 2

Nedan följer en presentation av interaktionen mellan redan befintlig nivå på ekonomiskt bistånd och i hur hög grad en kommun satsar på det. Interaktioner rörandes de andra variablerna presenteras inte här. Detta eftersom regressioner med hjälp av den av Andrew Hayes programmerade källkoden PROCESS för SPSS visar att redan befintlig nivå på dem reglerar förhållandet mellan satsningar och bättre valresultat på ett sätt som går i motsatt riktning till teorins förutsägelser.

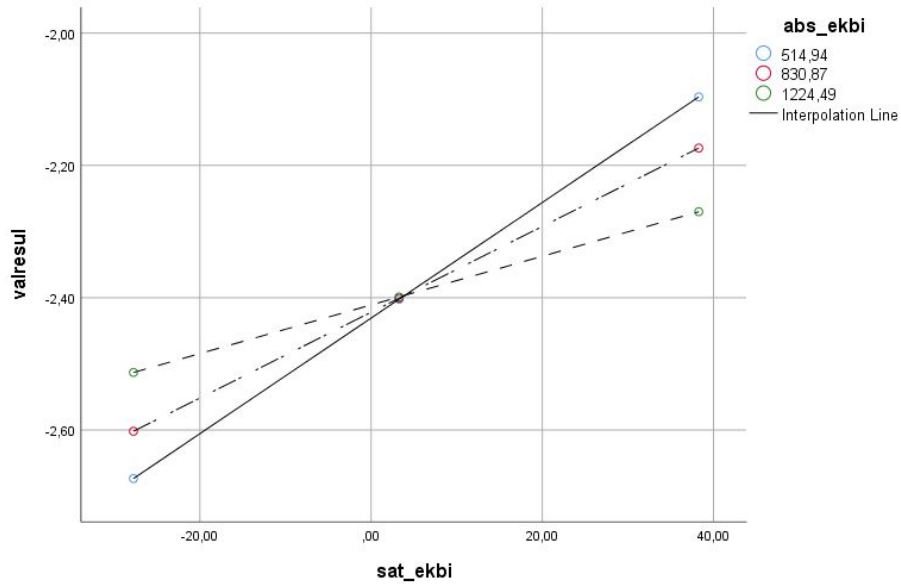
Högre nivåer av redan befintliga komvuxresurser samt högre andel redan tillsvidareanställda leder till mindre negativa samband mellan X- och Y-variabeln (satsningar, valresultat) vilket implicerar att i kontexter av högre redan befintliga nivåer gynnas Socialdemokraterna tvärtemot teorin mer av satsningar på det respektive området. Resultaten från dessa andra regressioner med komvuxsatsningar och satsningar på tryggare anställningar finns att studera i de nedladdningsbara loggarna som länkas i appendixet.

Hayes källkod för SPSS - PROCESS - är ett program som man kan testa olika former av interaktionseffekter samt orsaksmekanismer (så kallad moderator och mediator analysis).

Datan för alla tester av interaktion mellan befintlig välfärdsnivå är i likhet med de linjära regressionsanalyserna också poolad över hela tidsserien.

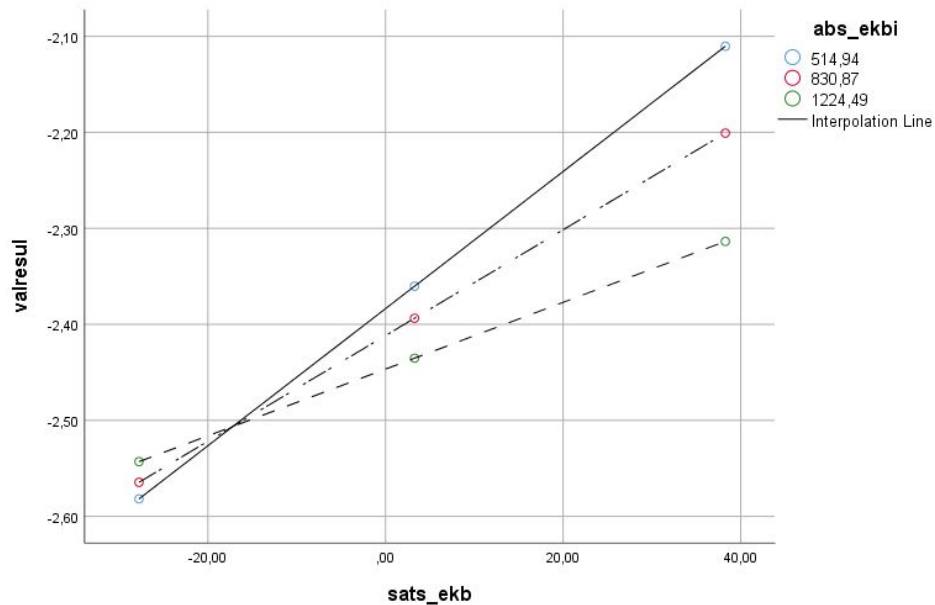
Variablerna som mäter redan befintliga nivåer i kronor per invånare inför valen är alla inflationsjusterade till 2005 års prisnivåer. Nedan följer resultatet för satsningar inom området ekonomiskt bistånd. "Abs_ekbi" avser nivån på redan befintliga resurser som kommunen lägger på ekonomiskt bistånd.

Diagram 1: Interaktionen mellan redan befintlig nivå av ekonomiskt bistånd (16e, 50e respektive 84e percentilen) och satsningar på ekonomiskt bistånd

P-värde interaktion: 0,4137 (inte signifikant)

Diagram 2: Diagram 1: Interaktionen mellan redan befintlig nivå av ekonomiskt bistånd (16e, 50e respektive 84e percentilen) och satsningar på ekonomiskt bistånd (efter kontroll för kontrollvariabler)

P-värde interaktion: 0,5445 (inte signifikant)

4.3 Analys och diskussion av resultaten

4.3.1 Linjärt samband?

Som framgår av tabellerna 1-3 är ingen av förhållandena mellan satsningar och valresultat statistiskt signifikanta och därmed kan denna studien inte bekräfta hypotes 1. Två av variablerna, visade också ett motsatt förhållande - alltså att satsningar leder till sämre valresultat för Socialdemokraterna - men inte heller dessa är statistiskt signifikanta så det går inte att fastslå något utifrån detta heller. Vad de motsatta förhållandena kan bero på är t.ex en diskrepans mellan generell satsning och satsning på ett enskilt sakområde. Metodologiskt kanske det snarare än att mäta indirekt genom olika indikatorer i separata modeller, är önskvärt att indexera kommunal välfärd för att fånga upp generella dekommodifieringsmönster. Loxbos studie använder sig av ett dekommodifieringsindex, medan det inte är praktiskt möjligt i denna för att sådan data inte finns för svenska kommuner.

Tabellerna visar att satsningar på ekonomiskt bistånd, komvux respektive tryggare anställningars förklaringskraft varierar någonstans mellan cirka 5% och cirka 14% efter kontroll för Loxbos kontrollvariabler (om än i vissa fall i motsats till vad som förutspåddes i början).

Det negativa justerade R-squared-värdet på den första modellen i tabell 2 som visar förklaringskraften av komvuxsatsningar på valresultat för Socialdemokraterna indikerar att variabelns ensamma förklaringskraft är försumbar.

4.3.2 Reglerar redan befintlig välfärdsnivå effekten av välfärdssatsningar?

Hypotes 2 kan med hänvisning till både de höga P-värdena för interaktionen i fallet ekonomiskt bistånd inte bekräftas. Ett annat resultat som komplicerar en sådan slutsats är de, i förhållande till förväntningar, motsatta relationerna för de andra variablerna som inte redovisades ovan där högre redan befintliga nivåer tvärtom gör att Socialdemokraterna, när det satsas, presterar relativt bättre - ju högre välfärdsnivå kommunen redan har på området, desto mer gynnas Socialdemokraterna av satsningar på området.

Ett intressant mönster noteras emellertid för framtida forskning: förhållandet mellan biståndstransfereringar i form av t.ex försörjningsstöd samvarierar i högre grad positivt med bättre socialdemokratiska valresultat när nivåerna redan är låga än när generositeten på detta området redan är på högre nivåer. Förhoppningsvis bidrar detta mönster bland 1092 analysenheter till ett ökat intresse för Ingleharts hypotes om avtagande valstöd för Socialdemokrater när välfärden redan är utvecklad till en viss brytpunkt.

4.4 Diskussion och förslag för framtida forskning

Det kan finnas många olika anledningar till varför resultaten ser ut som de gör. Två viktiga skillnader mellan denna studien och Loxbos studie är följande: 1) Loxbo har med politisk polarisering som kontrollvariabel medan det inte är praktiskt möjligt i denna; 2) Loxbo har indexvärden som mått på dekommodifiering medan denna studien tittar på enskilda aspekter var för sig. Hur man viktar olika aspekter är rimligtvis en fråga för forskning på högre nivå. Det är inte orimligt att mer dekommodifierande svenska kommuner också satsar i högre grad på dessa enskilda aspekter, men det är heller inte säkert att satsningar på ett enskilt område är en pricksäker indikator på generella satsningar. Något index hade i framtiden varit önskvärt för t.ex hur pass omfattande skyddsnät kommuner erbjuder de fattigaste, minst utbildade invånarna eller t.ex hur löntagarvänliga arbetsgivare kommuner är. Avsaknaden av detta är ett av tecknena på ett ämne som är relativt lite dokumenterat. Området är uppgifter som rör en lokal kommunnivå. I likhet med t.ex. avsaknaden av mått på lokal ideologisk variation för politiska partier, kan man notera att den svaga dokumenteringen av kommunsverige utgör vissa problem för att kunna utföra den här typen av studier.

En annan viktig detalj som föreslås för framtida studier är att kontrollera för problemen som togs upp i (3.5). Dessa aspekter har inte kontrollerats, men hur de kan påverka resultaten kan yttra sig på några olika sätt.

Autokorrelation över rum kan handla om diffusion, att kommuner tar efter varandra eller någon annan teoretiskt möjlig spridning som sker. Vad det i detta fallet skulle röra sig om är inte helt klart, men det må inte vara orimligt att t.ex. Socialdemokrater i Skåne, Dalarna eller i grannkommunerna runt Gävle har kontakt med varandra och planerar vissa saker tillsammans. Huruvida regional diffusion är sannolikt eller ej är svårt att fastslå om man tar hänsyn till olika kommuners varierande förutsättningar. Socialdemokraterna i Malmö och Lund för t.ex. skolpolitiken i deras respektive kommuner i helt olika riktningar.

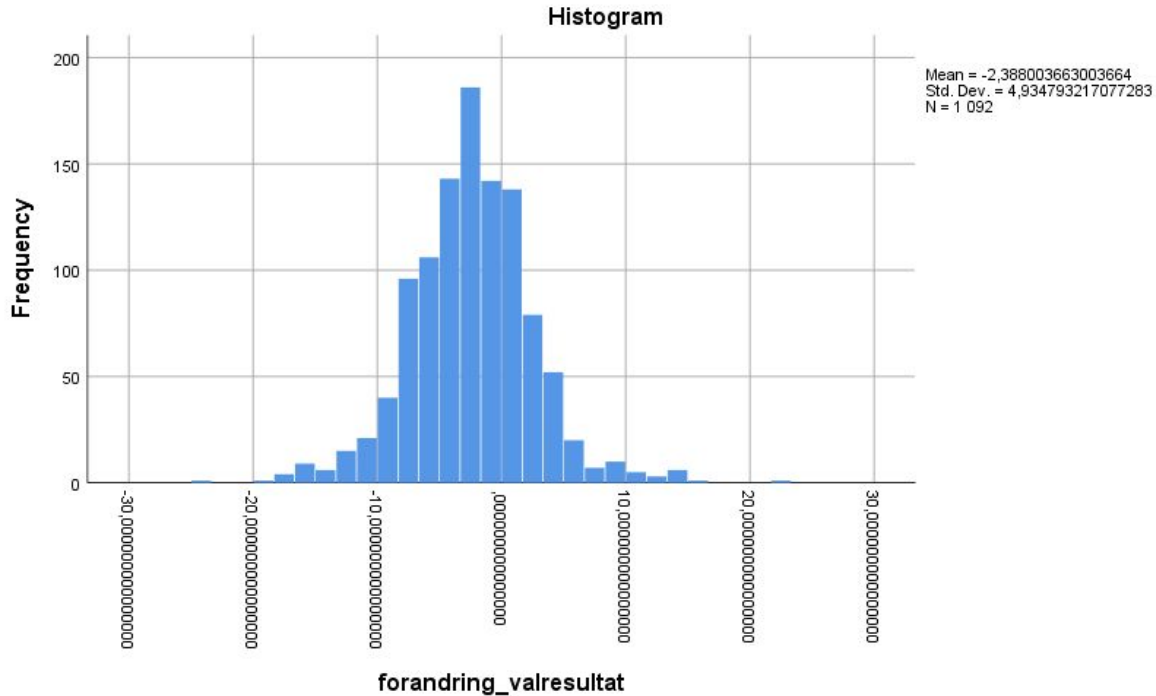
Autoregression över tid innebär att värden som ligger före i tid påverkar senare värden. För valresultat kan det vara ett problem att t.ex. en tillbakagång i valet 2014 också föranleder till ett tapp 2018. Vid trender kan detta som sagt vara ett problem och förvanska styrkorna på relationer. Det är däremot sannolikt *inte* ett problem på så sätt att *hur stort S* blev i föregående val, påverkar *hur stort S* blir i valet som undersöks (vilket i förlängningen också kan påverka hur förändringen i valresultat ser ut). Denna aspekten undviks genom att den beroende variabeln operationaliseras som förändringsvariabel.

Heteroskedasticitet är ett vanligt förekommande statistiskt problem och innebär att variansen i sig själv varierar - för varje ökning i en enhet av X , varierar Y på ett annorlunda sätt. Problemet känns grafiskt igen genom ett konformat punktdiagram där analysenheterna sprids ut åt olika håll. Generellt implicerar heteroskedasticitet mindre tillförlitlig skattning av statistisk signifikans med hjälp av en OLS-regression (som denna studien har gjort!) och heteroskedasticitet över rum kan betyda att förhållandet mellan t.ex välfärdssatsningar och hur Socialdemokraterna presterar i val varierar över geografiskt rum, vilket ger just utspridd variation av Y i förhållande till X .

Studien har hanterat kausal heterogenitet på sättet att en interaktion som utifrån teorins perspektiv tycks spela en roll, har prövats. Detta har gjorts i (4.2.2) och föreslås även för framtida studier.

Ett generellt mönster som har utgjort problem med modellering är avsaknad av data eller avsaknad av dokumentering av olika aspekter på en lokal nivå. Som har framgått tidigare undersöktes för vissa aspekter av dekommodifiering/välfärd färre val än för satsningar på ekonomiskt bistånd. Låga betavärden (som i t.ex tabell 1 och 2) kan tyda på att fler analysenheter behöver undersökas för att uttala sig mer tillförlitligt om statistisk signifikans, vilket i detta fall innebär bl.a att undersöka fler val. För att fler analysenheter ska kunna undersökas krävs bättre datatillgång!

En annan anledning till att eftersträva fler analysenheter som kan uppnås genom att studera fler val är att det rent deskriptivt, medan det finns socialdemokrater lokalt som visst presterar mindre dåligt än andra socialdemokrater, sedan 2006 tycks vara ett frekvent mönster att Socialdemokraterna tappar i val. Att hitta regelrätta succéer istället för endast relativa som var förhoppningen i början av denna studien, är svårt. På följande sätt ser fördelningen ut av tappnen respektive ökningarna för Socialdemokraterna under 1092 kommunår mellan valen 2006-2018:

4.5 Studiens bidrag

Studien har utgjort ett bidrag till litteraturen kring s.k “cost of ruling” genom att det på ett konsekvent och statistiskt signifikant sätt tycks gynna Socialdemokraterna att sitta i opposition under de här fyra valen, medan motsatsen missgynnar dem. Ett mönster noteras också och det är att vänsterstyre tycks ha varit en mindre last sett över alla fyra valen, medan rent vänsterstyre har varit en större last för Socialdemokraterna om man ser till endast valen 2014 och 2018 - det må variera före respektive efter 2010. Det öppnar upp en diskussion kring huruvida vänsterpolitik har blivit mindre populär i Sverige sedan början på 2010-talet och vad anledningarna i så fall är.

Studien har kartlagt att valen 2006-2018 karakteriseras av frekvent nedgång för Socialdemokraterna på en kommunal nivå även om det också finns några fall av öknings. Metodologiskt implicerar det att fler val är relevanta att undersöka - Loxbo har t.ex utgått från 1975-2012 - men en förutsättning för detta är att kommundata inom överskådlig framtid är ett mer utvecklat område.

Denna studiens substantiella bidrag på det något ickedokumenterade dataområdet utgörs av mått på effektivt antal partier i de svenska kommuner som har varit med i analyserna mellan mandatperioderna 2002-2006 och 2014-2018. Den kartlägger också var Socialdemokraterna har styrt och vilken typ av styre partiet har ingått i. Effektivt antal partier är ett område som det

hittills inte har funnits någon data på för svenska kommuner. I vilka konstellationer

Socialdemokraterna sitter i finns det förvisso information om men inte i ett dataset-format.

Framtida studier kan utgå från det tillgängliggjorda datasetet som har tagits fram i samband med denna. För replikation med robusta standardfel och AR1 i mer robust hantering av

TSCS-problemen som togs upp finns datasetet som denna studien har utgått ifrån att hämtas i appendixet som bland annat Excel-fil.

5. Sammanfattning av resultat

Vad förklarar socialdemokraters framgångar lokalt i svenska kommunalval?

Studien konstaterar att Socialdemokraterna även i en kommunalsvensk kontext karakteriseras av mestadels nedgång i val men det finns också några lyckade exempel sedan valet 2006. Studien drar inte slutsatsen att välfärdssatsningar gynnar Socialdemokraterna efter att de presenterade hypoteserna prövas med regressionsanalys. Resultaten är statistiskt inte signifikanta och vissa regressionsanalyser visar på motsatt förhållande. Intressanta mönster noteras för framtida forskning på specifikt området kommunalt ekonomiskt bistånd - satsningar på området tycks gynna Socialdemokraterna mer när ekonomiskt bistånd redan är lågt. Den noterade statistiska insignifikansen kan dock inte leda till några slutsatser, bara förhoppningsvis väcka intresse för frågan.

Studien utgör ett bidrag till litteraturen om kostnaderna associerade med att inneha makten. Den visar att Socialdemokraterna presterar bättre i kontexter där de har suttit i opposition än i kontexter där de har varit med och styrt. Det är dock inte helt tydligt ifall rödgröna styren eller blocköverskridande styren missgynnar Socialdemokraterna mer eller mindre. I kombination med att mer fragmenterade kommunfullmäktigen genom Laaksos mått gynnar Socialdemokraterna tycks mycket peka på att Socialdemokraterna lyckas bättre i val där de redan är relativt små och där de inte har makten vilket även det öppnar upp relevanta vägar för fortsatt forskning.

Förslag på framtida forskning formuleras i kapitel 4 och studien gör ett bidrag till området kommundata som i skrivande stund generellt är i behov av utveckling.

Metodologiska förslag ges till fortsatt forskning på ämnet och ett appendix tillhandahålls i slutet som möjliggör replikation samt metodologiskt bättre framtida undersökningar.

Referenser

(För källor till variabeldata hänvisas läsaren till appendixet nedan!)

Allehanda, 2019. INSÄNDARE: Om Socialdemokratins kräftgång. [online] Länk: <<https://www.allehanda.se/artikel/insandare-om-socialdemokratins-kriftgang>> [Hämtdatum 9 april 2020].

Comparative Welfare Entitlements Dataset (CWED2). i.d. About - Comparative Welfare Entitlements Dataset (CWED2). [online] Länk: <<http://cwed2.org/about.php>> [Hämtdatum 9 april 2020].

Esaiasson, Peter – Giljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, 2017. Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad. Stockholm: Norstedts juridik. s. 29-44.

Esaiasson, Peter – Giljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, 2017. Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad. Stockholm: Norstedts juridik. s. 66-87.

Hicks, A. (1994) 'Introduction to Pooling', i T. Janowski & A. Hicks (red.) *The Comparative Political Economy of the Welfare State*. New York, NY: Cambridge University Press.

Karlsson, D. & Gilljam, M., 2016. Cost-of-ruling in Local Elections – The Case of Sweden. *Lex localis - Journal of Local Self-Government*, 14(3), s.695-714. [Hämtdatum 16 maj 2020]

Laakso, M & Taagepera, R, 1979. "Effective" Number of Parties. *Comparative Political Studies*, 12(1), s.3-27.

Loxbo, K, Hinnfors, J, Hagevi, M, Blombäck, S & Demker, M, 2019. The decline of Western European social democracy: Exploring the transformed link between welfare state generosity and the electoral strength of social democratic parties, 1975–2014. *Party Politics*, p.135406881986133.

Statistics Solutions. 2020. *Multicollinearity - Statistics Solutions*. [online] Länk: <<https://www.statisticssolutions.com/multicollinearity/>> [Hämtdatum 17 maj 2020].

Statistiska Centralbyrån. Statistikdatabasen. 2020. Riksdagsval - Valresultat Efter Region Och Parti Mm. Antal Och Andelar. Valår 1973 - 2018-Statistikdatabasen. [online] Länk:
<http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__ME__ME0104__ME0104C/ME0104T3/table/tableViewLayout1/> [Hämtdatum 9 april 2020].

Study Deeper. 2020. *Hypothetico-Deductive Method 1*. [online] Länk:
<<https://studydeeper.com/research/hypothetico-deductive-method/>> [Hämtdatum 19 maj 2020].

Teorell, Jan – Svensson, Torsten, 2007. Att fråga och att svara. Samhällsvetenskaplig metod. Malmö: Liber. s. 17-35.

Teorell, Jan – Svensson, Torsten, 2007. Att fråga och att svara. Samhällsvetenskaplig metod. Malmö: Liber. s. 35-54.

Teorell, Jan – Svensson, Torsten, 2007. Att fråga och att svara. Samhällsvetenskaplig metod. Malmö: Liber. s. 54-73

Appendix

Kommuner som det saknas data för

Kommuner som saknas för regressionerna som rör ekonomiskt bistånd är följande:

1. Botkyrka
2. Burlöv
3. Båstad
4. Dorotea
5. Falköping
6. Högsby
7. Hörby
8. Karlskoga
9. Knivsta
10. Kungsör
11. Lycksele
12. Orsa
13. Upplands Väsby
14. Vallentuna
15. Vellinge
16. Vindeln
17. Örebro

Kommuner som saknas för regressionerna som rör komvux- och personalsatsningar är följande:

1. Borgholm
2. Boxholm
3. Båstad
4. Hammarö
5. Herrljunga
6. Kiruna
7. Knivsta
8. Kumla
9. Mörbylånga
10. Orsa
11. Smedjebacken
12. Sölvesborg
13. Älvdalen
14. Örebro

Källor och formler för variabler (variabelvis)

1. Delta valresultat.

Kolada 2020, *Kolada: Fri sökning > Nyckeltal: ID: N05801*, [elektroniskt dataset], RKA, https://kolada.se/verktyg/fri-sokning/?kpis=46547&years=30195_30191_16887_16883_16879&municipals=146551&rows=municipal_kpi&visualization=bar-chart, [Hämtdatum 3 maj 2020]

Formel: Andel röster valåret som undersöks - andelen vid förra valet

2. Procentuell förändring ekonomiskt bistånd (kr/inv) under föregående mandatperiod (inklusive "absolut nivå")

Kolada 2020, *Kolada: Fri sökning > Nyckeltal: ID: N31001*, [elektroniskt dataset], RKA, Länk: https://kolada.se/verktyg/fri-sokning/?kpis=34558&years=30195_30194_30193_30192_30191_30190_30189_30188_16887_16886_16885_16884_16883_16882_16881_16880_16879&municipals=146551&rows=municipal_kpi&visualization=bar-chart, [Hämtdatum 3 maj 2020]

Formel: $-(\text{Siffra i början av mandatperioden} - \text{siffra 1 år före valet}) / \text{siffra i början av mandatperioden} * 100$

3. Procentuell förändring - gymnasial komvux (kr/inv) under föregående mandatperioden (inklusive "absolut nivå")

Kolada 2020, *Kolada: Fri sökning > Nyckeltal: ID: N18013*, [elektroniskt dataset], RKA, https://kolada.se/verktyg/fri-sokning/?kpis=23348&years=30195_30194_30193_30192_30191_30190_30189_30188_16887_16886_16885_16884_16883_16882_16881_16880_16879&municipals=146551&rows=municipal_kpi&visualization=bar-chart, [Hämtdatum 3 maj 2020]

Formel: $-(\text{Siffra i början av mandatperioden} - \text{siffra 1 år före valet}) / \text{siffra i början av mandatperioden} * 100$

4. Procentuell förändring - andel tillsvidareanställda i kommun - under föregående mandatperiod (inklusive "absolut nivå")

Kolada 2020, *Kolada: Fri sökning > Nyckeltal: ID: N00200*, [elektroniskt dataset], RKA, Länk: https://kolada.se/verktyg/fri-sokning/?kpis=75156&years=30195_30194_30193_30192_30191_30190_30189_30188_16887_16886_16885_16884_16883_16882_16881_16880_16879&municipals=146551&rows=municipal_kpi&visualization=bar-chart, [Hämtdatum 3 maj 2020]

Formel: $-(\text{Siffra i början av mandatperioden} - \text{siffra 1 år före valet}) / \text{siffra i början av mandatperioden} * 100$

5. Procentuell förändring - invånarantal - under mandatperiod

Kolada 2020, *Kolada: Fri sökning > Nyckeltal: ID: N01951*, [elektroniskt dataset], RKA, Länk: https://kolada.se/verktyg/fri-sokning/?kpis=22954&years=30195_30194_30193_30192_30191_30190_30189_30188_16887_16886_16885_16884_16883_16882_16881_16880_16879&municipals=146551&rows=municipal_kpi&visualization=bar-chart, [Hämtdatum 3 maj 2020]

Formel: $-(\text{Siffra i början av mandatperioden} - \text{siffra 1 år före valet}) / \text{siffra i början av mandatperioden} * 100$

6. Procentuell förändring - inflation - under mandatperiod

SCB 2020, *Inflationen i Sverige 1831-2019*, [nedladdningsbart dokument], SCB, Länk: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/priser-och-konsumtion/konsumentprisindex/konsumentprisindex-kpi/pong/abell-och-diagram/konsumentprisindex-kpi/inflation-i-sverige/>, [Hämtdatum 3 maj 2020]

Formel: $-(\text{Prisnivå i början av mandatperioden} - \text{prisnivå 1 år före valet})/\text{siffr i början av mandatperioden} * 100$

7. Ekonomiskt bistånd - antal mottagare - procentuell förändring under mandatperiod

SCB 2020, *Statistikdatabas för ekonomiskt bistånd, årsstatistik > Nyckeltal: Antal biståndsmottagare inklusive barn*, [nedladdningsbart dokument], SCB, Länk: https://sdb.socialstyrelsen.se/ef_ekb/val.aspx, [Hämtdatum 3 maj 2020]

Formel: $-(\text{Siffr i början av mandatperioden} - \text{siffr 1 år före valet})/\text{siffr i början av mandatperioden} * 100$

8. Antal elever procentuell förändring i gymnasial komvux under mandatperiod

Kolada 2020, *Kolada: Fri sökning*, [elektroniskt dataset], RKA, hämtdatum 3 maj 2020, Länk: <https://kolada.se/verktyg/fri-sokning/?kpis=96256&years=30195,30194,30193,30192,30191,30190,30189,30188,16887,16886,16885,16884,16883,16882,16881,16880,16879&municipals=146551&rows=municipal,kpi&visualization=bar-chart>, Nyckeltal: **ID: N18898**, [Hämtdatum 3 maj 2020]

Formel: $(\text{Antal i början av mandatperioden} - \text{antal 1 år före valet})/\text{siffr i början av mandatperioden} * 100$

9. Effektivt antal partier i kommunfullmäktige

Källor för vilka partier som satt i KF:

SCB 2020, *Kommunfullmäktigval - erhållna mandat efter region och parti. Valår 1973 - 2018*, [elektroniskt dataset], SCB, Länk: http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__ME__ME0104__ME0104A/Kfmandat/, [Hämtdatum 3 maj 2020]

"Övriga partier" (läs: små och lokala):

SCB 2002, *Allmänna valen 2002: Del 3 Kommunfullmäktige 15 september 2002*, [elektronisk publikation], SCB, Länk: http://share.scb.se/ov9993/data/publikationer/statistik/publikationer/me0103_2003m00_br_01_me03s%C3%A550301.pdf, [Hämtdatum 17 maj 2020]

SCB 2006, *Allmänna valen 2006 - Huvudresultat*, [nedladdningsbar elektronisk resurs], SCB, Länk: <https://www.scb.se/me0104>, [Hämtdatum 17 maj 2020]

SCB 2010, *Allmänna valen 2010 - Huvudresultat*, [nedladdningsbar elektronisk resurs], SCB, Länk: <https://www.scb.se/me0104>, [Hämtdatum 17 maj 2020]

SCB 2014, *Allmänna valen 2014 - Huvudresultat*, [nedladdningsbar elektronisk resurs], SCB, Länk: <https://www.scb.se/me0104>, [Hämtdatum 17 maj 2020]

SCB 2018, *Kommunfullmäktigevalen 2018 efter kommun. Övriga partier som erhållit mandat i kommunfullmäktige* [nedladdningsbar elektronisk resurs], SCB, Länk: <https://www.scb.se/me0104>, [Hämtdatum 17 maj 2020]

$$N = \frac{1}{\sum_{i=1}^n p_i^2}$$

Formel:

Laakso, M. & Taagepera, R., 1979. "Effective" Number of Parties. *Comparative Political Studies*, 12(1), s. 3-27.

Lunds Universitet

STVK03 (VT20)

Statsvetenskapliga institutionen

Kandidatuppsats

Socialdemokratiska valsuccéer - finns de och vad förklarar dem?

Haris Hadzovic

Handledare: Petrus Olander

10. S i vänster- och blocköverskridande styren

SKR 2020, *Maktfördelning i kommuner, landsting och regioner 1994-2018 (Excel, nytt fönster)*, [nedladdningsbart dokument],

SKR, Länk:

<https://skr.se/demokratiledningstyrning/valmaktfordelning/valresultatstyren/styreochmaktfordelning19942018.370.html>,

[Hämtdatum 17 maj 2020]

Kodning: 0 om S inte ingår i ett vänster/BL-styre, 1 om S ingår i ett sådant

11. Kommunpolitikertjänstemäns attityder till företagande, konkurrens från kommunen för åren 2005, 2009, 2013 och 2017

Svenskt Näringsliv 2020, *LADDA NER MATERIAL > Nyckeltal: 1) "kommunpolitikert attityder till företagande", 2)*

"tjänstemäns attityder till företagande" & 3) "konkurrens från kommunen".

, [nedladdningsbart dokument], Svenskt Näringsliv, Länk: <https://www.foretagsklimat.se/downloads>, [Hämtdatum 17 maj 2020]

Nedladdningslänkar

(För replikation av studien rekommenderas i fall av ingen tillgång till SPSS en nedladdning av programmet via ditt universitet och en genomgång av loggarna före annat statistikprogram nyttjas!)

Loggar och dataset:

<https://drive.google.com/open?id=11VPQIruzvvej048LP6KwJ3DnyzWOi4uY>

<https://drive.google.com/open?id=1Qk7FGCN9bKaevL5qbQWOeo5L5Fuk8Hbr>

Andrew Heyes PROCESS:

<https://processmacro.org/index.html>

Beräkning effektivt antal partier:

<https://drive.google.com/open?id=1ccb9yHotJNCSgsYrQFvAXMSCjilhZ33IRA111X36T2M>